

ل چیر کی ئ فسا ن یی و ب چیر کی م د رن : پ ر س ن د ن ی مندا ان ل ئ د بدا . نووسین: ئاریان یوسف

1. پش کی:

ل ک یی و ل پ ر س ن د ن ی مندا ان ل ئ د بدا ز ر گ ر ن گ ب
ت گ ی ش ت ن ل و ی ک چ ن ب ه ا ک م م ی ی ت ی ک ا ن ، ن ر م
کولتووری ک ا ن و ت و ا ن ی ن د ر و و ن ی ی ک ا ن ب م ن د ا ی ب
ت پ ی ب و و ن ی ک ا ت گ ا ن ک ا ر ی ی ا ن ب س ر د ا ه ا ت و و . ی م ن د ا ا ن
ل ب ر ه م ئ د ب ی ی ک ا ن د ا و ک ئ ا و ن ی ی ک ک ا ر د ک ا ت ک
ن گ د ا ن و ی ه و س ت و ب ی ر و ب ا و ی ئ و ک م م ی ی گ ا ی ا ن ی ک
ت ی د ا نو و س ر ا و ن . ل س ر ت ا ی ب ک ا ر ه ن ا ن ی ا ن ل ف ل ک ل ر و
چ ی ر ک ئ ف س ا ن ی ی ک ا ن د ا ب ب خ ش ی ن ی و ا ن ی ئ خ ل ا ق ی ، ت ا
و ن ا ک ر د ن ی م د ر ن ی و ک ت ا ک ی ئ ا ز و ب ت و ا و ی
و د ی ه ا ت و و ، ک ا ر ک ت ر م ن د ا ک ا ن ت و ا ن ی ن ی ک ی ب ن ر خ ل ب ا ر ی
ب ا ر و د خ ی م ر ف و چ م ک ی پ ر س ن د ن ی م ن د ا ی د ا د ب خ ش ن .

ل ن ر ی ت ئ د ب ی ی س ر ت ا ی ی ک ا ن د ا ، و ک ئ و ا ن ی ل چ ی ر ک
ئ ف س ا ن ی ی ک ا ن ی ب ر ا ی ا ن ی گ ر ی م و چ ا ر ز پ ر ر ت د ا د ب ی ن ر ن ،
ز ر ج ا ر م ن د ا ا ن و ک ک س ا ی ی ت ی ی ک ی ب ت ا و ا ن ی ا ن ن م و و ن ی
ئ خ ل ا ق ی و ن ا د ک ر ا ن ، چ ی ر ک ک ا ن ی ا ن خ ز م ت ب ب ه ن ک ر د ن ی
ب ه ا ک م م ی ی ت ی ی ک ا ن و ف ر ک ر د ن ی و ا ن . ل گ گ پ ش ک و ت ن ی
ئ د ب ل س د ی ن ز د ه م د ا ب ب ر ه م م ک ا ن ی نو و س ر ا ن ی و ک
ل و ی س ک ا ر ل و ل و ی ز ا م ی ئ ل ک ت ، م ن د ا ا ن ب ق و و ل ی
د ر و و ن ی و ت ا ک گ ر ا ی ی ز ی ا ت ر و و د س ت ی ا ن ک ر د ب و ن ا ک ر د ن .
ئ م و ت ت ا س د ی ب ی س ت م و ب ی س ت و ی ک م ب ر د و ا م ب و و ،
ک نو و س ر ا ن ی و ک ج . ل ی ن گ و م ر ی س س ن د ا ک ک ا ر ک ت ر ی گ ن ج
د خ ن و و ک و ا ق ی ع ک م م ی ی ت ی ی ئ ا ز ک ا ن و گ ش ک ر د ن ی
ک س ی ب و و د ب ن .

ب ی ا ن ن ا م ی ت ز : و ن ا ک ر د ن ی م ن د ا ا ن ل ئ د بدا ل ه م

دېد زړتۍ و (Wullschlager, 2000).

• هـرواها چيرکۀ ئفسانۀ ييکاني چارځر پږت، وک
"سندرلا"، "دووانۀ سووري بچووک" و "جواني خوتوو"،
پاوانی منداان بکاردهنن بگياندن پيامی ئخلاقى.
چيرکۀ کاني پږ، زرجار دږنجام ئخلاقى وونکان
لخدهگرن، کجخت لږسږ دږنجامکاني فزىلت و خراپ
دکږنوو. "کږاوى سووري بچووک" هږشدارى دږدات ل
مترسييکاني نافږرمانى و بږهږوستى، لکاتکدا
"سندرلا" ناهنگ دږگږت بپاداشتى مېهربانى و کږنږدان
(تاتار، ۱۹۸۷).

1. سږدۀ نږدۀ هږم: سږرهږدانى ئږدۀ بى منداان

• سږدۀ نږدۀ هږم شايي سږرهږدانى ئږدۀ بى منداان بوو وک
ژانرکى جياواز، بږتايبتى لږ سږردمى فیکتريادا. ئم
قږناغ گږانکاريدکى بږچاوى لږ وږناکردنى منداان لږ
ئږدۀ بدا بږخږي و بږينى، لږ هږما ئخلاقى سادکږنوو بږ
کارکږر ئانږکان کږژيانى ناوږوى دږوږمږند و گږشت
گږشسږندووگانيان هږبوو. بږرهږم سږرکيدکاني ئم
سږردم، وک "سږرگږرميدکاني ئليس لږ وږاتى سږرسوږهږنږر"
لويس کارل و "ژنږ بچووکږکان" لويزا مږي ئلکږت، نموونۀ
ئم گږانکاريا نږ:

سږردمى فیکترييا:

• لږ سږردمى فیکتريادا، هږوږستى کږمږگا بږرامبږر بږ
مندا دږستى بږ گږانکارى کرد. ئو قږناغ زياتر ناساندنى
منداى وک قږناغکى ناواز و فږماتيږ لږ ژياندا بږخږي و
بږينى، کږ شايي سږرنج و ږږزى تايبتږمږندان. ئم
گږانکاريد لږ ئږدۀ بدا ږږنگدانږوى هږبوو، کږ ږږبازى
ديداکتيکى پږشتر بږ نووسين بږ منداان جږگى خى بږ
چيرکۀ کان بږخشى کږ ئانږزييدکاني ئږرموون و هږستکاني
منداان دږکږي و، سږردمى فیکترييا سږرهږدانى ئږدۀ بى
منداان وک ژانرکى جياواز بږخږي و بږينى، نووسږران
بږرهږميان بږ تايبتى بږ خوږنږرى مندا و لاو دروست دږکرد

که تـنـها فـرکـاری نـهـ خـلاقی نـهـ وروژانـد. نـمـ چـیرـهـ کـانـهـ زـرـجـار
تـو خـمـهـ کـانـی فـانـتـازیا و سـرگـرمی و ژیا نی ناوما یان
لـخـگـرتـبـوو، هـمـ کـات بـسـر بـردن و هـمـ تـنـهـ و انـینـیان بـه
بارود خـی مـر فـلـهـ و انـگـهـی مـنـدا و دابین دـهـ کرد.

کار ۱۱ د ۱۱ بی ۱۱ س ۱۱ کی ۱۱ کان:

- [illegible]

“ژنډه بچووکاڼ”ی لویزا مای نیلکاټ (۱۸۶۸)

- “ژنه بچووکځان”ی لویزا مای ئلکټ، وټنایټکی ورد و واقعی دځاتټ وو کځ چوار خوشک لځ سږدټمی شټټی ناوځی ئټمریکا دا گږورټ بوون. چیرکککځ قووټ دټبټټووټ لځ ژیا نی ناوټووټی پاټټوانټ گځنجکځانیدا، بټدواداچوون بټ گځشکځکردنی کځسی و ئاوات و تټحټدیا تټکځانیا ن دټکات. هټر خوشککځ نوټنټرایټ تی لایټنټ جیاوازټکځانی هټرزټکاری و ژنایټ تی دټکات، تیشک دټځاتټ سږر باټټتټکځانی ووکو تټماح، داهټټنان، ئټرکی ځټزانی و ناسنامټی تاک. ووټناکردنی نوانسی ئلکټ بټ گځشتټ گځشټسټندنټکځانی خوشککځانی ئازار، ټټنگدانټووټی دانپټدانانی فراوانتری کځمټټگایټ بټ گرنگی پټروټردټکردنی گځشټی سټزداری

و هزري مندايان، "ژنې بچووکې کان" بڼه ي ځنځيرکونډو لاسر
 گڼلې پداني کارکټر و وټاکړدنی واقعي لې ټاټوبي کاني
 ژباني ځنځير و گڼلې کړدنی کيدا جياواز (شواټر، ۱۹۸۸).
 ▪ **گڼلې يني وټاکړدنی: مندايان وک کارکټري ټاټو**
 سډدې نژدې هم جيا بوونډو لې وټاکړدنی سادې پلشووي
 مندايان بوو، نووسلران دستان کړد بې ناسينډو و
 وټاکړدنی مندايان وک تاکې ټاټو زک بيرکړدنی و و هټ
 و ټاټوي گڼلې کړدنی ځيان هې. ټم گڼلې انکاريي گڼلې بې
 گڼلې انکې قووټر لې مندايدا دا، داننان بې و ټوټه دايد و
 ټم زموونې ناوازانې کک گڼلې کړدنی و ناسنامي مندا لې قاب
 ددېن.

1. سډدې بيستم و بيست و يکېم: نوڼدرايې ټيې مډرنې کان

▪ لې سډدې بيستم و بيست و يکېمدا، ټوټه بياتي مندايان
 پررسلې نندنکې بېرچاوې بېځي و بېنيو، نوڼدرايې ټيې
 مډرنې کاني کارکټر گڼلې کان بې ټوټري ناسنام،
 گڼلې کړدنی، ځانگړي و گڼلې پيشان ددات، نووسلراني وک
 ج.ک. لېنگ، ټالدا دا و مريس سلېندا بې شداريې کي
 بېرراوانيان لېم پررسلې نندنډا کردوو، کک باسيان لې پرس
 کک مېا يې ټيې کان و گڼلې انکاريي کولتووريې کان کردوو و لې
 هې مان کاتا نوڼدرايې تي پاشخان و ټم زموونې جېراوچرې کان
 ددېن.

ټوټه بياتي هاوچرخ

▪ ج.ک. بېره مېا کاني لېنگ

ج.ک. زنجيرې "هاري پېټر" لېنگ کاريگريې کي زېري
 لاسر ټوټه بياتي هاوچرخي مندايان هې بوو، زنجيرکک بېدوای
 سرگرميې کاني هاري پېټر، جادووگريې کي گڼلې و هاوچرخانيدا
 دگڼلېت کک بې جيهاني ټم فسوناي قوتا بخانې جادووگري و
 هې گوارتسدا دگڼلېن. گڼلې انډوي لېنگ ددو مېنډ بې
 ټوټري ناسنام، سربېځي، هاوچرخي و شې نېوان چاک و
 خراپې. کارکټرکاني وک هېرميون گرانگري و ټن ويزلي بې
 درېژايي زنجيرکک گڼلې و گڼلې يې کي بېرچاويان بېسردا دت،
 مام ټم لېگې پرسکاني ځنځيرکونډو، بوټري و ځانگړي لې

بـرامبـر ناخـشيدا دـكـن (لـينـگ، ۱۹۹۷-۲۰۰۷).

بـرھـمـكـانـي اـدـا

- بـرھـمـكـانـي اـلـد اـ، وـكـي "مـا تـيـدـا"، "چـار لـي و كـار گـي شو كـولـا تـي" و "بـي ئـف جـي"، پـا وـا نـكـانـي تـيـد اـيـ كـي سـر پـيـچـي لـ چـا وـا نـيـيـكـانـي كـمـمـگـا دـكـن و نـاسـنـامـ نا وازـكـانـيـان لـ با وـش دـگـرن. بـ نمـو نـ "مـا تـيـدـا" چـيـر كـي كـچـي كـي گـنـج دـگـمـمـتـو و كـي زـيـر كـي نا وازـي هـي و تـوا نـا ي تـلـكـيـنـتـكـي هـي، تـيـشـك دـخـا تـ سـر با بـ تـكـانـي بـهـز كـردن و پـرو رـد و و سـتـانـو و لـ دـڙي نـا دـا دـپـرو رـي. زـجـار گـمـمـا نـو كـانـي دـا هـل ئـهـنـگ دـگـمـن بـ خـا گـري و ئـيـمـكـانـا تـي مـنـدا نـ، هـا نـي خـو نـرـان دـن تـا كـا يـتـي خـيـان لـ با وـش بـگـرن و بـد و ا ي خـو نـكـانـيـا نـدا بـگـمـن (دـا هـل، ۱۹۸۸-۱۹۹۰).

بـرھـمـكـانـي مـرـيـس سـنـدا ك

- كـتـيـبـي "شـتـي" كـيـيـكـان لـ كـو نـ"ي مـرـيـس سـنـدا ك، نمـو نـ يـكـي كـلا سـيـكـي كـتـيـبـيـكـي مـنـدا نـ كـي لـ ئـا زـيـيـكـانـي هـسـت و خـيـا يـي مـنـدا يـدا قـو و دـبـتـو. چـيـر كـكـي بـاس لـ مـا كـس دـكـات كـي كـو نـكـي گـنـج و هـسـتـيـت بـ جـيـهـانـيـكـي فـانـتـازيـا كـي بـو نـو وـر كـيـيـكـان تـيـدا نـيـشـتـجـن. سـنـدا ك لـ گـمـمـا گـمـمـا شـتـيـكـي مـا كـسـو و تـو وـر كـانـي تـو وـي و تـيـيـي و هـزـي خـيـا وـكـي مـيـكـا نـيـز مـكـي و و بـو و بـو و دـكـمـمـتـو. و نـا كـردن و شـو ا زـي چـيـر كـگـمـمـا نـي سـنـدا ك دـنـگـدـانـو وـي هـي لـ گـمـمـا مـنـدا نـ و گـمـمـا وـر كـانـدا، و نـا يـكـي نـوا نـسـي ئـز مـو نـكـانـي مـنـدا يـي پـشـكـش دـكـات (سـنـدا ك، ۱۹۶۳).

5. و نـا كـردنـي هـمـچـشـن و گـشـتـگـيـر

- يـكـكـي لـ لـا يـنـي دـيـار كـانـي ئـدـيـا تـي مـدـرن بـ مـنـدا نـ، گـرنـگـيـدان بـ نـو نـر ا يـتـيـي هـمـچـشـن و گـشـتـگـيـر كـانـي. نـو و سـر ا نـي وـكـي لـينـگ، دـا و سـنـدا ك بـشـد ا ر يـيـان لـم كـار دـا كـرد و بـ خـسـتـنـو و ي كـار كـتـر ر كـانـي پـاشـخـان و كـولـتـو و ر و ئـز مـو و نـي جـيـا واز. ئـم گـشـتـگـيـر يـي نـك هـر ئـنـگـدـانـو وـي جـرا و جـري مـنـدا نـي جـيـهـانـي ا سـتـيـقـيـنـي بـكـو هـا و سـز ي و تـگـيـشـتن و قـبـو كـردن لـ نـو خـو نـر ا نـدا پـرو رـد دـكـات. چـا ر سـر ر كـردنـي پـرسـ كـمـمـا يـيـتـيـكـان و گـمـمـا نـكـا ر يـيـي كـولـتـو و ر يـيـكـان.

• هـرواها ئىددىياتى مەدەرن بە منداۋان باس لى پرسى كەمەلەي تىيى گىرنگەكان و گەلەنكارىيە كۆلتوورىيەكان دىكات. بە نموونە زىنجىرلى "ھارى پەتەر" لىنىگ باس لى بابەتەكانى جىاكارى و پەشەخەنە و ھەزى وەستانە و لى دژى سىستەمى ستەمكار دىكات. زىرجار چىرەكەكانى دا تىشك دىخەنە سەر بەمانايەكانى نەرمەكانى كەمەلەگا و تەخەدەي بىرەكە ئاسايەكانى دىسەتە و يەكسانى دىكەن. گەلەنەكانى سەندەك بە ھەستەكانى منداۋى و جىھانە ناوەكەيەكان لىگەلە باسەكانى دىوروبەرى تەندروستى دىروونى و خەشگوزەرانى سەزدارىدا دىنگ دىداتە و.

5. پەرسەندى با بەتىي و ھەماسازى

وئەكەردى منداۋان لى ئىددەدا پەرسەندەكى بابەتىي بەخەيە و بىنىو، لى نوۋەنەرايەتىيەكانە و كە سەرنجىان لىسەر بەتاوانى و ھەماسازىيە بە كارەكتەرە ئاۋزەر و فرەلەھەندەكان. ئىم گواستەنە و يە نەگدانە وى گەلەنكارىيە بەرفراوانەكانى كەمەلەگا و پەرسەندى ھەلەستەكانە بەرامبەر بە منداۋى.

• لى بەتاوانىيە و بە ئاۋزى

لى ووى مەژوويە و منداۋان لى ئىددەدا زىرجار وەك ھەمەي بەتاوانى و پاكى و فەزىلەتى ئەخلاقى وەنا دىكران. چىرەكە ئەفسانەيە نەرتىيەكان و فەلەكلەكان زىرجار كارەكتەرە منداۋەكانىان بەكاردەھەنا بە گەيەندى وانە ئەخلاقىيەكان و بەھا كەمەلەي تىيەكان، جەختىان لىسەر پاكى و لاوازيان دىكردە و. بەئەم لىگەلە پەشكەوتنى ئىدەب بە سەدەي نەزدەھەم و بىستەم، نووسەران دىستىان كەرد بە گەلەنەكان بەدوۋى ئاۋزەيەكانى منداۋەدا، پەلەوانە گەنچەكان وەك تەكەك كە خاۋەن بىرەكەرنە و ھەستە و ئەزموونى ناوازيان وەنا دىكرد.

• گواستەنە و لى لى مەزىيە و بە كارەكتەرى فرەلەھەند

گەلەنە لى لى مەزىيە و بە كارەكتەرى فرەلەھەند لى بەرھەمەكانى وەك ج.ك. زىنجىرلى "ھارى پەتەر" لىنىگ. كارەكتەرىكانى وەك ھارى و ھەرميون و ۋەن بە درەژايى زىنجىرەكە پەردەسەنن و لىگەلە پرسەكانى ناسنامە و ھەلەلەتەي و دىسەزى و ئاۋزەيەكانى گەورەبوون لى جىھانەكى

تک‌کردنی تیرید درونی و کم‌م‌ناسیدکان ب
 قو‌کردن‌وی تک‌گ‌یشتم‌ان ل‌ نو‌ن‌رای‌تید ئ‌د‌بیدکانی
 مندا.

▪ شیکاری و تگ‌یشتن را نستیپ‌کان

▪ جاک زیپس: زانا یی کی دیار ک ب کار برفراوانی کانی ل س ر چیر کی ئ فسان یی و ف لکل ر و ئ د بیاتی مندا ان ناسراو . ز رجار شیکاریی کانی ل چوارچ و ی م ژووی، کولتووری و سیاسی ب ر ه م ئ د بیی کاندا قوو د بند و و مانا شراو کان و کاریگ ریی ک م ای تی- ف ر ه نگیی کان ئاشکرا د ک ن . ب نمون ، ل "چیر کی ئ فسان یی ب ر گ ن گیراو" دا ، زیپس ل ک ک ی ن و ل و د کات ک چ ن چیر ک ئ فسان یی کان ن گدان و ی د ا و ک و ئار زوو و داینامیکی د س یاتی ک م گان ، ت و انین کی خ ن گران پ شک ش د کات س بار ت ب ی مندا ان ل چیر ک گ ان و گواستند و ی کولتووریدا (زیپس، ۲۰۱۲).

• ماریا تاتار: کەسایەتیەکێکی تری کاریگەر لێ بواری خوێندنی ئێدەبیاتی منداڵان، کە گرنگی بە چیرۆکی ئێفسانەیی و فەلکەکان دەدات. شیکارییەکانی تاتار زنجار تیشک دەخێنێت سەر هەندێک دەروونیەکانی گەنجان و ئەمەندەکان، بەدواداچوون بە تەوێری زنجار و زنج و خەڵاتی و پێکەشتنی ناسنامە دەکەن. لێ کتێبی "استیید سەختەکانی چیرۆک" ئێفسانەییەکانی گریمەکان "دا، تاتار لێکدانەوەی زانستی بە چیرۆکە کلاسیکیەکان دەخاتە ئێوەوە، ئێوە زییە دەروونیە بنەڕەتیەکانیان و پێیوەندیە بەردەوامەکانیان ئاشکرا دەکات (تاتار، ١٩٨٧).

۱. پیری نَدِلْمان: بَشْداری دَکات لَ دیدگا ځنځیځکان بَ گځان بَدوای یَکترِبَینی ئَدَبیاتی منداځان لَگځ تیځریځ مَعریفی و گَشَسَندووځکان. کارځکانی جَخت لَسَرسَری مَعریفیځکان دَکَنو و کَ لَ خوځندنو و لَکدانو و دَقَکانی منداځاندا بَشْدارن، ځځشنایی دَخات سَرسَری کَ چَن خوځندَری گَنج لَگځ پَکها تَ گځاننو و کارځکتځکان و بابَ تَکاندا خَریک دَبن. کتَبی “گَورساځانی شاراوځی نَدِلْمان تَحَدای چَمک نَریتیځکانی ئَدَبیاتی منداځان دَکات وک تَنها کات بَسَربردن، بانگَش بَ برز نرْخاندنی قووَتَر بَ بَها ئَدَبی و دَروونیځکَی دَکات (نَدِلْمان، ۲۰۰۸).

■ بازار نوان زانستگان له لهککښنه و له ژده بياتي مندايان بریتين له تکهکړدني ته وانينه کاني د رروناسي، ککه مکناسي، پرونه و ديسپلینه کاني تر. زاناياني وک زيس، تاتار و نه دلمان هم بازارنه به کاردهنه نن به شیکردنه وي نه وي که چن نو نه رایه تید نه د بیه کاني منداي له گه چوارچه و ککه مکناسي تي و کولتووريه فراوانه کانه يکه گرنه و. به نمونه، له وانه ي لهککښنه و له بکه که چن گنه و کانه ته وانينه کاني مندايان به خود و نه واني دیک و جيهان له قاب ددهن، يان چن چیرکه کانه نگدانه وي نه رم و به ها و داینامیکي دسه ماتي ککه مکنگان.

■ پخستني تیريپه د رروني و ککه مکناسي کانه

تیريپه د رروني و ککه مکناسي کانه کي چار نووساز ده گنه له تکه گيشتن له نه زیه کاني نه د بياتي مندايان، زاناياني وک تاتار و نه دلمان تیريپه کاني گه شکردني مه عریفی، په کهاتني ناسنامه، زبر و زنگ و ککه مکناسي تیبوون له خده گرن به شیکردنه وي نه وي که چن گنه واني مندايان کاریگريان له سر ته واني و نه زموني خو نه ران هه ي. هه روه ها هم تیريپه نه شنایي ده که نه و که نووسران چن کارکه کته رکه کانه و با به ته کانه و گنه و کانه دروست ده که نه به چار سه رکردني پرسه د رروني و ککه مکناسي تیريپه کانه که په یوه نديان به بینه راني گنه نه و هه ي.

■ کاریگری له سر که مکناسي و کولتوور

نه د بياتي مندايان کاریگریپه کي قووي له سر که مکناسي و کولتوور هه ي، کاریگری له سر پراکتیکه کاني پرونه ردي هه ي، ته وانينه کاني منداي له قاب ددات و له گه گوني گونجاني میدیایي و کاریگری له سر گوتاري گشتي هه ي.

■ کاریگری پرونه ردي

نه د بياتي مندايان کي گنه گنه ت له دا شتني پراکتیکه کاني پرونه ردي له گه پرونه ردي توانا کاني خو نه واري، پخستني بیرکړدنه وي خو نه گران و چاندني به ها و هاوسه زي. کته به کاني وک "به کوشتي با نه د ي که گانه جانه" له نووسيني هارپر لي و "نه ژنامي که که گنه جانه" له نووسيني نه فرانک به شو ي که باو له مه نه جی

قوتابخانه‌کاندا جیگیر دکرهن بهی توانای وروژاندنی
گفتوگه سه‌بارت به دادپرووری که مایه‌تی، هاوسه‌زی و
تگیشتنی مژوویی (لی، ۱۹۶۰؛ فرانک، ۱۹۴۷). زرجار
پروردکاران ئدب وک ئامرازک به‌کارده‌هنن به فبرکردنی
وانه ئخلاقیه‌کان، هشیاری کولتووری و زیرکی سه‌زداری، به
ناسینی هه‌زی ئو به سه‌رقا‌کردنی خو‌ندکاران و ئاسانه‌کاری به
ئزموونی فربوونی مانادار.

▪ هه‌ی ئدب له دا‌شتنی پراکتیکه‌کانی په‌روردیه‌ی

هه‌ی ئدب له فربوون له‌سه‌ر بنه‌مای ئدب، وک بازنه‌کانی
ئده‌بیات، چالاکیه‌کانی و هه‌م‌دان‌وه‌ی خو‌ندنه‌ر و یکه‌
با به‌تییه‌کان، به شه‌وه‌یه‌کی به‌رفراوان له په‌له‌کاندا
به‌کارده‌هنن به به‌رزکردنه‌وه‌ی تگیشتنی خو‌ندکاران،
له‌هاتوویی شیکاری و گه‌شه‌په‌دانی که مایه‌تی-هه‌ستیار.
مامه‌ستایان که‌به‌ی مندا‌هان به‌کارده‌هنن به قسه‌کردن له‌سه‌ر
با به‌تگه‌لی جه‌راوج‌ه‌ر، له پاراستنی ژینگه‌وه‌ تا هه‌مه‌جه‌ری و
گه‌شتگیری، په‌رورد‌کردنی تگیشته‌کی قوه‌تر له پرسه‌
ئه‌ه‌ه‌کان و هاندانی هاوسه‌زی و بیرکردنه‌وه‌ی هه‌خه‌گرانه‌
(شه‌رت، ۱۹۹۳).

خه‌گونجاندنه‌کانی میدیا و کاریگه‌ری له‌سه‌ر ته‌وانینه‌ گه‌شتیه‌کان به مندا‌ه‌ی

▪ وه‌رگه‌ه‌انی میدیای ئده‌بیاتی مندا‌هان، له‌وانه‌ش فیلم،
ته‌له‌فزیهن و میدیای دیجیتاله‌ی، هه‌هه‌کی به‌رچاو ده‌گه‌هن له
دا‌شتنی ته‌وانینه‌ی گه‌شتی به مندا‌ه‌ی. وه‌رگه‌ه‌انه‌کانی وک
زنجیره‌ فیلمی “هاری په‌ته‌ر” که له‌سه‌ر بنه‌مای J.K. که‌ته‌به‌کانی
هه‌لینگ نه‌که هه‌ر به‌نه‌رانیان سه‌رقا‌ کردوو به‌هه‌کو به‌شداریه‌یان
کردوو له به‌ناوبانه‌بوونی جیهانی ئم فره‌نچایزه‌ و
گفتوگه‌یان له‌سه‌ر هاوهه‌یه‌تی و بو‌هری و هه‌هه‌ژاردنی ئخلاقه‌
له‌نه‌وه‌ به‌نه‌رانی گه‌نجد و وروژاندوو (هه‌لینگ، ۱۹۹۷-۲۰۰۷). به
هه‌مان شه‌وه‌ وه‌رگه‌ه‌انی چه‌رکه‌ کلاسیکه‌کانی وک “مه‌ژووی
نارنیا” و “ته‌ه‌ی شارله‌ت” نه‌وه‌ نو‌یه‌یه‌کانی به ته‌وه‌ری به‌کات
و وانه‌ی ئخلاقه‌ ئاشنا کردوو (لويس، ۱۹۵۰؛ وایت، ۱۹۵۲).

▪ ئم گونجاندانه‌ ده‌توانن کاریگه‌رییه‌یان له‌سه‌ر گوتاری گه‌شتی
له‌سه‌ر مندا‌ه‌ی هه‌به‌ت به نمایشکردنی نو‌نه‌رایه‌تییه‌
جه‌راوج‌ه‌ره‌کان، چه‌ره‌س‌ه‌کردنی پرسه‌ که مایه‌تییه‌کان و
دا‌شتنی گه‌ه‌ه‌انه‌وه‌ی کولتووری. به‌هه‌ام هه‌روه‌ها په‌رسیار له‌باریه‌
ده‌سه‌زی به ده‌قی هه‌ه‌ه‌ و بازه‌گانه‌کردن و کاریگه‌رییه‌کانی

میدیای بینراو لاسر ئوموون ئادابی کان دوروژنن.

5. د رڼې نڅام

پہرے سہ نندی مندا ہان لہ ٹہ دہ بدا ۲۲ نگدان ۲۲ وای یاریہ کی
دینامیکی نہوان بہا کہ مہا یہ تیہ کان، گہا انکاریہ
کولتووریہ کان و تہ وانینہ پہرے سہ ندوہ کان مندا ییہ، لہ
چیر کہ ٹہ فسانہ ییہ نہ ریتیہ کان و بہ گہا ان ۲۲ وای مہ دہرن،
وہا کردنی مندا ہان لہ ہما سادہ ییہ کان و بہ کار کہتری
ٹا ۲۲ ز و فرہ ۲۲ ہند پہرے سہ ندوہ، ٹہ مہ ش گرنگی تہ گہا یشتن
لہم پہرے سہ نندی لہ دا شتنی گہا ان ۲۲ وای کولتووری و
کہ مہا یہ تیہا دہرد ہات،

- پوختی د زیندو سر کیی کان:
- پر س ندنی م ژووی: مندا ان له ئد بدا سر تا وک ه های بتاوانی و وانی ئ خلاقى له چیر ک ئ فسان یی ن ریتی کان و فکللر کاند ونا د کران.
- گوانی سد دی ن زد ه م: سد دی ن زد ه م سر ره دانی ئ د بی مندا ان وک ژانر کی جیاواز بخ یو و بینی، بره م کانی وک "سرگرمی کانى ئلیس له واتی سر سو ه ن ر" و "ژن بچوو ک کان" مندا ان وک کار کت ری ئا ز و ژیانى ناو و و گشت گ ش س ندو و کان یان پشان د دا.
- داینامیکی سد دی بیست م و بیست و ی ک م: نو ن رای تی م د رن کانى مندا ان له ئد بدا، وک له بره م کانی لینگ، دا و س ندا کدا د بینر ت، ن گدان و و ت و و ری ناسنام، گ ش کردن، خاگری و گشتگیری، ک باس له پرس ک م ای تی کان و گ انکاری کولتووری کان د کات.
- وانگ خن گران کان: زانایانى وک زیس، تاتار و ن د لمان له گ گ ی ن باز ن وان زانست کان و ت گ یشتن ب ن رخ کان ب شدارى د ک ن، ک ت گ یشتنمان له نو ن رای تی ئ د بی کانى مندا ی ب رز د ک ن و.
- کاریگری له س ر ک م گ: ئد بیاتی مندا ان کاریگری له س ر پراکتیک کانى پرو رد یی ه ی، هاوس زی و بیر کردن و و خن گران پرو رد د کات و ت وانین کانى گشتى ب مندا ی له گ گ ی گونجا ندنى میدیاو له قاب دات.
- ت گ یشتن له پر س ندنى مندا ان له ئد بدا له بر چ ند

هه کارهک زه ر گرنه:

▪ ننگدان و وای کولتووری: ئه د ب ئا و نه یه کی به ها و نه رم و گه انکاریه که م ها یه تییه کان، چاویلکه یه کی د خسه نه ت که له گه یه و د توانین له هه و نه سنه م ژووی و هاوچه رخه کان به رامبه ر به مندا ی به که نه و.

▪ گرنگی په رو نه یی: ئه د بیاتی مندا نه کی گرنگ د گه نه ت له په رو نه دا، به رو په شبردنی خو نه د واری، هاوسه زی، بیرکردنه وای خه یی و هه شیاره کولتووری له نه و خو نه یی گه نه دا.

▪ کاریگه یی که م ها یه تی: نو نه را یه تییه ئه د بییه کانی مندا ی به شدارن له گوته یی گشته دا، گه نه و نه کان له د وری هه م جه یی، گشته یی، داد په رو یی که م ها یه تی و ناسنامه داد نه نه.

▪ بیرکردنه و له کاریگه یی به رو نه وام

▪ ئه م گه انکاریه نه له و نه کردنی مندا نه له ئه د نه دا به رو نه وام له دا شته گه نه وای کولتووری و که م ها یه تی به نه دای چه نه که نه په رسته نه کان، په رو نه کردنی هاوسه زی و نه گه یشتن و په شخته دیدگا جه راوچه نه کان. له گه په رسته نه دنی که م نه گا، ئه د بی مندا نه وک ئامرازه کی به هه ز د نه نه و به دا شته به ها کان و به رو په شبردنی گه انکاریه که م ها یه تی و د نه و نه ند کردنی نه یی خو نه نه رانی هه موو نه نه نه کان.

سه رچا و نه کان:

تاتار، م. (۱۹۸۷). استییه سه خته کانی چیره که ئه فسانه یی کانی گریمه کان. چاپخانه ی زانکه ی پرینسته نه. وولشلاگر، ج. (۲۰۰۰). هانس کریستیان ئه نه د نه رسه نه: نه یی چیره کنووسه که چاپخانه ی زانکه ی شیکاگو. زیپس، ج. (۲۰۰۲). برایانی گریم: له دارستانه سحر او یی نه و به جیهانی م نه نه. پا نه گر نه ف ماکمیلان. که ملی، . (۱۹۹۰). لويس کاره ل. به او که رو وای توین. شوالته ر، ئی. (۱۹۸۸). هه نه ژاردنی خوشک: نه ریت و گه انکاریه له نووسینه نه نه نه مریکیدا. چاپخانه ی کلار نه نه. دا، . (۱۹۸۸-۱۹۹۰). ماتیه دا، چارلی و کارگه ی شوکولاته، بی نه ف جی. کته بی پافین. نه لینگ، ج. ک. (۱۹۹۷-۲۰۰۷). زنجیره ی هاری په نه ر. چاپخانه ی

بلومسبـڙي. سـڻداک، م. (۱۹۶۳). شتـځ کـڙويـځ کان لـځ کوڙن. هارپـڙر و ځځ. ځځلـځنگ، ج.ک. (۱۹۹۷-۲۰۰۷). زنجـڙرـځ هـڙر پـځ تـځر. چـځخـځنـځ بلومسبـڙي. تـځ ماس، ځځ. (۲۰۱۷). The Hate U Give. بالـڙـڙر + برـڙ. وودسـڻ، ج. (۲۰۱۴). کـځ کـځ قـځو ځـځ ځـځون دـځ بـځنـځت. کـځ بـځ نـځسـځ پـځو ځـځن. نـځ دـځ لـځمان، پ. (۲۰۰۸). گـځ وـځ سـځ ځـځ شـځراو ځځ: پـځ نـځسـځ کـځر دـځ ځـځ بـځ مـځدا ځځان. چـځ خـځنـځ زـځنـځ ځـځ جـځ نـځ هـځ پـځکـځنـځ. تـځ تـځر، م. (۱۹۸۷). ځـځ اسـځيـځ سـځ خـځ کـځنـځ چـځر کـځ ځـځ فـځا نـځ يـځ کـځنـځ گـځرـځ کـځنـځ. چـځ خـځنـځ زـځنـځ ځـځ پـځرـځنـځن. زـځپـځس، ج. (۲۰۱۲). چـځر کـځ ځـځ فـځا نـځ يـځ بـځر گـځ نـځ گـځراو: مـځ ځـځو و کـځلـځو و کـځ مـځ مـځ يـځ تـځ ځـځنـځ. چـځ خـځنـځ زـځنـځ ځـځ پـځرـځنـځن. فـځا نـځ، ځځ. (۱۹۴۷). ځـځ ځـځ نـځ مـځ ځـځ کـځ کـځ گـځ نـځ. کـځ بـځ نـځا م. لـځ، هـځ. (۱۹۶۰). بـځ کـځشـځنـځ بـځ نـځ يـځ کـځ گـځ تـځ جـځ. هـځ پـځر کـځ لـځنـځ. ځځلـځنگ، ج.ک. (۱۹۹۷-۲۰۰۷). زنجـڙرـځ هـڙر پـځ تـځر. چـځخـځنـځ بلومسبـڙي. شـځر ت، ک. (۱۹۹۳). ځـځ دـځ ب و ځـځ گـځ يـځ ک بـځ زـځنـځن: سـځ رـځاو بـځ مـځ سـځا يـځان و خـځ نـځ کـځر کـځ نـځان. هـځ نـځمان. لـځيـځس، سـځ.س. (۱۹۵۰). شـځر و جـځدو و گـځر و دـځلاب. جـځ فـځر بـځ س. وـځايت، ځځ.ب. (۱۹۵۲). وـځ بـځ شـځر لـځت. هـځر پـځر و بـځر اـځر ز.

نـځو سـځن: ځـځر يـځان يـځو سـځ

پـځا تـځن و نـځتـځ ځـځ. گـځتـځو گـځ يـځ ک لـځ
 نـځو اـځ نـځا - هـځو چـځر خـځا نـځا .
 قـځلـځ لـځ قـځا يـځشـځ دـځ. کـځو جـځ لـځل

لـ ئـ ما نیـ وـ

ئـمـ لـ زنجیر کـماندا بـ ناوی "گفتوگـی ئـندـشـی" هـردوو
فـیلـسوف پلاتن و فریدریش نیتچ بـیـکـدگـنـ.
لـ دانوستاندن توندکـی ئـوانیاندا دوو جیهانبینی زـر جیاواز
بـریـکـدگـونـ: تـزی پلاتن لـمـ ئیدـی چاک و
نـمری دـروون، هـروها جـختکردنی نیتچ لـ لـرـبوونی کردـکی یان
فاکتی لـنـو جیهانـکی بـخودادا. قیلـلم
قایشـدل مانوسکریپتـکـی نووسیو. لـ شانـیـکـدا برونـ هیوبنـر
رـی پلاتن و قـرنـر کرایندل رـی فریدریش
نیتچ دـنـن. کاتبـسـربردنـکی چاک و پـمـغزاتان بـ دـخوازم..
بـ درـژی بابت کلیکی ئـرـبکـن..

KawaJalal_NitcheDownload

کاریگـریـکانـی لـدانی منـا لـ لایـن دایـک و باوکـانـو.. نووسین: - ابراهیم موحدـمـد (ئـبـاهاـم لـقـایـی)

• لـدانی مندا لـلایـن دایکان و باوکـانـو یاخود هـر
ئـندامـکی دیکـی خـزانـو یـکـکـ لـ خراپترین قـتارـکان
لـووی تـندروستی دـروونی و کـمـایـتیـو، چونکـ کاریگـری
خراپی دـبـت لـسـر داهاتووی مندا کـ و کـسایـتی
استـقینـی خـی ون دـکات وکـ منا کـ لـ تـمـنی منایـی و لـ
داهاتوشدا (بـبـژـیـکی ناجـگیر).

بـگوـری توـژینـو زانستی و دـروونیـکان لـدانی مندا زیانی
خراپی هـی، پسـپـانی بواری دـرووناسیش جـخت لـ مـترسیـکانـی

دځكڼو و هڅداري دځدن له لځداني مندا له لايڼ خزانگانيا نه و.

بگوږي توڅين و کان له جيهاندا، زريندي مندان له جيهاندا له لايڼ باوک به پلي يکم و دايک به پلي دوو م ووو ووي توندوتيزي د بندو به هڅي توڅيانو، څگر تاکو څستا لځدانت به کاره ناو به مندا کت، څوا پښنيز څکم له مودوا څگاي گونجاوي تر به کاربه نيت چونک له دان له منا د بهت و هڅي:

1- له دان د بهت هڅي دروستکردني کساي تپکي خراپ و توند څفتار له تماني مندا پي تي و له داهاتووشدا، چونک وادکات مندا څقي له و کس بهت و ک توندوتيز به رامبږي، څم ش کاريگري نږني دروست دکات له سر د رووني، له ه مان کاتيشدا به څزي دکات به رامبږ خزانکي به تايبت څو کس څي داو و څش ويسي به له د ستن دات.

2- زاناکان جخت له و دځكڼو ک توندوتيزي به رامبږ مندا، کاريگري گوري له سر مښک و څيري مندا و جستي هڅي، چونک د بهت هڅي لاوازيووني کساي تي منا ک به جږک څنگ به څاساني له لايڼ چوارد و و بق زرت و به کاريپکردني ه موو کارک، له ه مانکاتدا څي به کم د زانکت له ناو هاو څکانيدا و پيو نديي کاني خراپ د بهت.

3- پښيني دکر کاتک گوري د بهتن څوا کساي تپکي داخراو و څقوي له دروستبت و نه توانت له گ څ چوارد ورييدا څي بگونج نکت، به رد وام توو ي.

4- له دان د بهت هڅي څو مندا له تگ څشتني نه بت به رامبږ خزانکي، ه هميش ه ست به زو م دکات و څش ويسي به کس کاني نام نکت و کاريگري له سر گ ش کردني دروست د بهت له ووي څقي و جستي ي و.

5- به هڅي له دان و مندا به وا و متمان څي به څي نام نکت و ه هميش له ه موو کارکدا شرم دکات و ناتوانت زاببت به سر مام څي له گ څ کساني ديک.

6- له دان د بهت ه کارک به دروستکردني ه ستي ق و توو ي و تپس نډو و.

هر به ي پښنيز څکم و به گرینگی څ زانم ک به ه موو ش و يک

واز له توند تیژی به نښه رامنځته کول، چوکه زړه به
توژینه و زانستې د روونۍ کان له گډوډاندا نه په پېښه
فېرکړدن و پېرول رد کړدنې مانا به شوو په کی گشتی له گډوډان نه وېر
گاریگۍ زړه خراپه کوي په لایښه د روونۍ و تېندروستی مانا نه ده،
له هېمان کاتېشدا به ترسۍ کی گور له قوېم د درېت به داهاتووی
تاکه کي.

همیش به کاره نانی قسۍ خښ و نښه ننی و گفتوگۍ گونجاو، هاوکات
فتاری نر مونیان باشرین هېنگاو به دروست کړدنې مانا نه ده کی نارام
و د رووندروست و تېندروست، سرته نجام نه وېر کی باش.

به شلک له سرچاوو زانستۍ کان به پېښتیکړدنې با به تېر کي:

- 1

<https://aifs.gov.au/resources/short-articles/what-does-evidence-tell-us-about-physical-punishment-children#:~:text=Other%20studies%20and%20reviews%20have,negatively%20affect%20their%20brain%20development.&text=In%20addition%2C%20physical%20discipline%20can%20quickly%20and%20unintentionally%20escalate%20to%20abuse.&text=The%20adverse%20impacts%20from%20physical%20punishment%20from%20childhood%20may%20last%20into%20adulthood>

- 2

<https://www.developmentalscience.com/blog/2022/2/10/hitting-children-leads-to-trauma-not-better-behavior>

- 3

<https://www.winchester.ac.uk/news-and-events/press-centre/media-articles/smacking-children-what-the-research-says.php>

- 4

<https://www.msd.govt.nz/about-msd-and-our-work/publications-resources/journals-and-magazines/social-policy-journal/spj27/the-state-of-research-on-effects-of-physical-punishment-27-pages114-127.html>

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8612122/> -5

What does the evidence tell us about physical punishment of children?
This short article describes the effects of physical punishment on

پنج مین خولی فستیفا نود و و تی فیلمی "ک بان" ل ئ مانیا ب و ده چت

منسور جیهانی - پنج مین خولی فستیفا نود و و تی فیلمی "ک بان" به یاد و بیرئانی "تهها که ریمی" سینه ماکاری کچکردووی کورد ل واتی ئ مانیا ب و ده چت.

پنج مین خولی فستیفا نود و و تی فیلمی "ک بان" Kobani ب سهر کایه تی "جه نک شریف" Janko Sharif دهره نهر و به بهری و نه گرتنی کوردلای باکووری کوردستان و دانیشتووی واتی ئوروپا و به یاد و بیرئانی "تهها که ریمی" سینه ماکاری کچکردووی بانه یی، له ژانی ۶ تا ۸ سپتەمبەری ۲۰۲۴ ل ب ش ج راوج رانی پش ککی چیرکی، ئ نیم یشن و ب گ فیلیم ل واتی ئ مانیا ب و ده چت و بهرپرسی ئه م ووداوه سینه مایه داوایان له سینه ماکارانی سهرتاسهری جیهان کردووه تاکوو بهرهمه کانی خیان له ئ گای لینکی <https://forms.gle/xAXT5b4FQ5gGuB2i6> ب نووسینگهی ئه م فستیفا هه وانه بکهن.

فستیفا نود و و تی فیلمی "ک بان" به تامه جر ییه وه ایده گه یه نت که دهروازهی وهرگرتنی بهرهمه کان ب بهشداری له پنج مین خولی ئه م ووداوه سینه مایه، ب گشت کردن له نوان کهلتووره ج راوج ره کانی جیهان؛ له ژانی ۱ گو لانی ۲۰۲۴ کراوه ته وه و تاکوو ژانی ۱ جوولای (ته مووز) ۲۰۲۴ در ژهی ده بت.

ئه و سینه ماکارانهی که خوازیاری ناردنی بهرهمه کانیان، ده ب له سهر ئه و لینکهی که ئاماژهی پ کراوه کلک بکهن و پاشان به داخ

کردنی زانیارییه‌کان له‌وانه؛ ناوی فیلم به زمانی ئینگلیزی یا عه‌ه‌بی، کاتی به‌ره‌مه‌که، زمانی فیلم، ج‌ری به‌ره‌مه‌که، م‌ژووی به‌ره‌مه‌نان، پوخته‌یه‌ک له‌سیناریی و هه‌روه‌ها زانیارییه‌کانی ته‌کنیکی، ده‌نگ و ... ف‌می ناردنی فیلمه‌که پ‌بکه‌نه‌وه و پاش‌واژ‌ی کردن، ف‌مه‌که به‌هاو‌یه‌تی له‌گه‌ ئیزنی پ‌وه‌ست له‌وانه بکه‌ن.

ا‌گه‌یان‌دنی گشتیی پ‌نج‌مین خولی ف‌ستیفا‌ی ن‌ود‌و‌و‌تی فیلمی “ک‌با‌ن”.

ب‌زانیاری زیاتر:

<https://www.facebook.com/share/p/ViB8nvW3ncGF2FbR/?mibextid=WC7FNe>

<https://www.facebook.com/share/p/nxSxvd57x6bz2zbW/?mibextid=K35XfP>

ک‌چ‌ی‌کی س‌سا‌ان بوو ب‌ ب‌چوو‌کت‌رین نووس‌ری جیه‌ان. ر‌زا شوان

ک‌چ‌ی‌کی ئیماراتی — ل‌دوب‌ی (ئ‌لم‌ها راشید ئ‌لموه‌ری) ت‌م‌ن (٣) سا‌ان، ل‌ئ‌مسا‌دا (٢٠٢٤) بوو ب‌ب‌چوو‌کت‌رین نووس‌ر و ب‌ب‌چوو‌کت‌رین نووس‌ری زنجیر ک‌تب‌ب‌مند‌ان ل‌جیه‌ان‌دا. دوا‌ی ئ‌و‌ی ئ‌لم‌ها ک‌ئ‌م دوو ک‌تب‌ب‌ی نووسی (گو) و (ه‌نگی ه‌نگوین) ه‌ر خ‌شی و‌ئ‌کانی ب‌ک‌شان. ک‌تب‌ب‌کانی چاپ‌کردن و ل‌ماو‌ی (٢٤) کات‌ژم‌ردا، ل‌ر‌گ‌ی فر‌ش‌گای ئ‌لیک‌تر‌نی و باز‌رگان‌یی‌و، ل‌ه‌ر‌ی‌ک‌ ل‌و دوو ک‌تب‌ب‌ی، زیات‌ر ل‌ (٢٠٠٠) دان‌یان ل‌فر‌شان. ب‌م‌ش ئ‌لم‌ها ئ‌لموه‌ری، توانی م‌رج‌پ‌ویستی‌کانی، ژمار‌ی پ‌وان‌یی جیه‌انی “گینس” ب‌د‌ست‌ب‌ه‌ئ‌ت. دوو ریک‌ردی ژمار‌ی پ‌وان‌یی تاز‌ی جیه‌انی ت‌مار‌کرد. ل‌ر‌ژی (٧ / ینای‌ر / ٢٠٢٤) ب‌ف‌رمی دان ب‌ئ‌نجام‌ک‌یدا نرا و ناویان ل‌ت‌مار‌ی “گینس” ب‌ژمار‌

پهوانه يي کان ته مارکرد و دوو بله وانا ميان پيدا. بله دوو ريکه رد جيهانيه، نهلمها راشيد نهلموهري، دستکه وتکه پي له شانازی و شک داری و مژووي نمری به خي و به خزانه کي و به ئيماراتي نيشتماني ته مارکرد.

نهلمها نهلموهري له دايهنگه دايه، بهدر له مندا ماني تر، که له ته ماني (6 به 7) سا، فري خو بندنه و نووسين دهن. نهلمها کارامهي و ناوازي خي نيشاندا. نهلم له ته ماني (3) ساهي دايه، بليم تانه فري خو بندنه و نووسين بووه. هره له سر ته تاي نهلمه و (2024) به شه و شه وازي که سر ته تاي ناياب و سرکه وتوو دهي به چيرک نووسين کرد. به تواناي به رزي له زماندا، که ساني د وروب ري سرسام کردوو. نهلمها به و ش ناسراوه، له ته ماني مندا يي و، به گفتووگي ته امانه، هه موو که ساني د وروب ري رامن و سرسام و کردوو.

گوکردني ئارزووي نهلمها، به پاراستني ژينگه، له کاتي به شداريکردني دايک و باوکی له کهفرانسي (28) ته مي نه ته و يکهگرتوو کان، که له دوبي له مانگي (نه قه مبر/2023) به گهاني که شوه واه به و وچوو. بانگ کرابوون و نهلمها شيان له گه خي ياندا برد. له ودا ئيلهامي به چير که کاني تايهت به ژينگه به دسه نه.

دايکي نهلمها (مهزه نهلد رمه کي) ده ته: "سره اي بچووکي ته ماني، هه و دات له بواره جياوازدکاندا جياوازهت. په داگري له سر نه و د کات، که باب ته کاني نووسينه کاني درباري ژينگه بن. نهلمه ش رن گدانه و کاري ته کردني به شداريکردني نهلمهاي له ميوانداريکردني له گه نهلمه دا، له کهفرانسي ساهي رابردووي نه ته و يکهگرتوو کان له دوبي، د درباري گهاني که شوه واه. سره اي نه و هه واه و فيلم و قيدي و ريکلما نه د درباري که شوه واه و ژينگه، که له ميدياکاندا د يانبينهت و گوهي له يان دهته. هه موو نهلمانه پانه رکن، به نه و ي ژينگه و گرنگدان به ژينگه پارزي، بخاته ليستي نيگه رانيه کاني و". سه بارته به چي نه تي ئاشناکردني مندا و به رزکردنه و به هره که، له نووسيني چير کهدا، به شه وازي که سر نه رنجه که ش و به رووداوي زنجيره يي و و نه که شراوه، دايکي نهلمها ده ته: "بووني به هره له مندا کهدا به س نيه. دهته به ژينگه ي که که ماني ته و رنجبيري د و ربه رته، که به هره که به شه و ي که دروست به رزبکاته و په ريه ته، گونجاو بهته له گه له باربوون

و توانا و لهاتوو کانی، سارر ای ئووش پوویست منداان بهداربن له گفتوگ کانی خزان کانیاندا، به پشختنی بیرکردن و یان، پان ریشیان به بیرکردن و به داهانان.

ئلم ها ئلموه ری، مندا کی گشبین و هیواخواز و متمان به خ ی. هزی پپر پدانی کارام یی و بیر ک کانی، له رگی خوندن و ی ز ر و، به دس ته ناو.

شای نی باسیش ئلم ها، له خزان کی بلیمت و زیر ک. له گ خوشک و برا کیدا له کب ک ی کی ه میش ییدان . به پشک وتن و به داهانان و به دس ته نان.

خوشک کی ک ناوی (ئ لزی بی) ئلموه ری ی، تم م نی نزیک هشت سا، به ئینگلیزی کی پتی د دوت. تا ئستا زیاتر له (۳۰۰۰) کتبی ه م چشنی خوندن و. خاوی ریک ردی جهانی "گینس"، ک له تم م نی (۷) سا یدا، له (۲۰۲۴) بچووکتین نووس ری کتبی چاپکراو و به اوکراو ی، به دوو زمان له جهاندا. ناویشانی کتبی کشی (بیر ک ی کم ه ی) ک به زمانی ع ر بی و ئینگلیزی نووسیوتی. باس له مندا ی خ ی و له ژبانی خزان یان د کات.

برا کشی ک ناوی (س عید) ئلموه ری ی و تم م نی (۴) سا، خاوی نی به وانام ی ریک ردی جهانی "گینس"، ک بچووکتین نووس ری (ن ر)، له نووسینی چیرک به منداان له جهان. کتبی ک ی به ناوی (فیل کی شاد و ورچک) باس له هاوتی د کات.

وات به برا و دوو خوشک ک، خاوی نی چوار به وانام ی ریک ردی جهانی، وک بچووکتین نووس ر و بچووکتین نووس ری زنجیر کتبی چاپکراو و به اوکراو به منداان و بچووکتین نووس ری کتبی، به دوو زمان به منداان له جهاندا.

ئلم ها راشید ئلموه ری، له رگی نووسینی ه ردوو چیر ک ک ی (گو) و (هنگی هنگوین) پ یامی گرنگی ژینگه پارزی به منداانی هاوتی م ی راد گ ی ن.

پوویست دایکان و باوکان، ئارزوو و به هر شاراو کانی منداان کانیان بد زن و و پشتگیریان بکن و رنمای پوویستیان بکن به گشکردنیان و به داهانان. ک زانای جهانی (تماس ئ دیسن) ی داهان ری کار با. ئگر به پشتگیری و هاندانی دایکی مهر بانی ن بوای، ن د بوو

بـ و زانا داهـنـرـ. بـ یـ ئـ دیسـنـ خـی بـ بـ قـرزاری
دایکی دـزانی.

لـ ناو منداـانی ئـمـی کوردیشدا، بلیمـت و دانا و داهـنـرمان
زـرن. بـ داخـوـ کـ نـ پشتگیری و نـ هاندانیان هـیـ، بـ ئـوـی
دـربکـون و گرنگی بـ بـهرـکانیان بدـن.

(*) بـ ئـم نووسینـ، سوودم لـ چـند سایتـکی ئینگلیزی و
عـرـبی و رگرتووـ.

دوبـی: ۲۰۲۴

نا بـ تـکدان و شـواندنی شاخی گـیـژـ. لیژنـی سلـمانـی/ کـخراوی بـ دیلی کـمـ نیستی لـ عـاقـ

ماوـی چـند ئـژـکـ ئامـرـکانی هـکـنـدن و تـختکردنی زـوی
کـوتوونـ تـ تـکدان و هـکـکـینی شاخی گـیـژـ، بـ پـی هـواـکان بـت
بـ پـژـیـکی ئا بووری کـمپانیای سـر بـ حزبـکانی دـسـاتـ.
ئـم شاخـ کـ سیمـا و سـمبولـکی شاری سلـمانـیـ، خـی سامانـکی
سروشـتی و مـکی گشتی هاوـاتیانی ئـم هـرـمـیـ و بـ هیچ پاساوـک و
بـوبیانووـک ناکرـت ئـم مافـ لـ هاوـاتیانی هـرـمـ و بـ تایبـت
لـ خـکی شارـکـ زـوت بکرـت و بـ مفتی اـدـستی کـمپانیای
کـرتی تایبـت بکرـت.

تـکدانی سیمای سروشتی ئـم ناوچـیـ کارـساتی ژینگـی بـدوای خـیدا
دـنـت و کاریگـری لـسـر ئاووهـوای دـفـرـکـ بـجـ دـهـتـ،
سروشـت و تـندروستی هاوـاتیانیـش دـکرـتـ قوربانـی سود و کـکـکـی
سـرمایـ بـ چـند کـمپانیـ و مشتـک لـ سـرمایـداران.
لـوـتـی حکومـتی هـرـمـ و دـسـاتـدارـتی هـردوو زـنی سـوز و زـرد
هـیـ درـغیان نـکردوو لـ بـخشینی مفتی زـویوزاری دـوروبـری

شاركان بى كىمپانىكان و بىرپىرسان، بى قوتكردنلىق بى بارىگاي حىزبى و دروستكردنى پىشكار و تىلار و بايىخاننى و باخ و بىستاننىكانيان، ئىمىم لى كاتىكدايىم كى قىرانى خانوبىرى و كىرىشىنى پىخى جىماورىكى بىرىن و بىرپىلوى خىكى كىكار و زىحمىتكىش و كىچى كىم دىرامىت و بىكارى ئىمىم ھىرەمەي گىرەو، وى تا دىت ىووبىرى سىوزايى ناو شاركان و دىوروبىريان بىھى چالاكى ئىمىم كىمپانىيانلىق كىم دىبىتلىق و شىوئى سىپىران و پىشوداننى گىشىيىكان تىنگىر دىكرەنلىق لى خىكى دىستكورت و ھىزار و دىدرەننى پىشكار گىشتىارىيىكانى بىزنىسماننىكان.

ئىمىم پىلاننى تىختكردنى شاخى گىيىش، نىمونىيىك و ئاكامىكى ىىبار و سىياسىتى ئابوورى نىولىبرالىزىمى حكومىتى ھىرەمى و ھىردوو حىزبى دىسىپلىنالىق ھىرەمى كوردستاندا كى ھىرچى سامانى گىشى و كىرتى گىشى دىوئىتى ھىيى ىادىستى كىمپانىكانى كىرتى تايىبىت و سىرمايىداران و گىورنى بازىرگانانى كوردستانى دىكىن.

نىگىررانى و ناىىزايىتى جىماور بىرامبىر ئىمىم وىرانكارىيى سىروشت و بىرامبىر ئىمىم بى ىدالىيى لى فىرھود و تالىانكردنى مووىكى گىشى و ىادىستكردنى بى كىمپانىكان، نىگىررانى و ناىىزايىتىيىكى بىرھىقى. ئىمىم خىمان بى بىشەك لىم ناىىزايىتىيى و لىو بىر بىرەنگارىيى دادىنەين كى لى ھىوئدايى بى پوچى كىردنلىق ئىمىم پىلاننى، وى بىتوندى سىركەننى ىوخاندن و شىواندى شاخى گىيىش دىكىن و داوا لى جىماورى ناىازى و زىنگىدەستان دىكىن كى يىك دىنگ و يىك ھىوئست بن لى بىرامبىرىدا.

نا بى وىرانكردنى سىروشت و تىكدانى زىنگى شارى سىلەمانى
۲۰۲۴-۵-۳۰

من و تى . . 1 . . شىعىرى ستىقان شەمىزىنى

بىشى يىكىم

من و تى وىك تىپىپىك رووناكى

بـ ناو تاریکیدا تـد پـپـین
سـیر بـکـ
چـن ژیان بـ تـ چراخان

من و تـ
لـ هـر زـ ما نـکدا
ناو کمان هـ بوو
زـ ما نـک لـیل و مـجنون
زـ ما نـکی تریش مـم و زین
ئـمـستا گوـا سوورـ و باخ

من و تـ لـ نیشتمان لـ دایک بووین
لـ غـریبیدا یـکترمان دـزیـو
لـ بانـیـیـا دـا ماچمان گـیـو
لـ ئاسمانی یـکتردا بـ ئـبـد دـفـین

من و تـ لـ یـک جامدا
ئاوی خـشـویستی دـخـینـو
لـ یـک چرکـدا پـکـو دـمرین
لـ باوـشی یـکتردا زیندوو دـبـینـو

من و تـ بـ یـکـمین جار
پـنجـرـ داخراوـکانی هـستمان کردـو
تا تیشکی هـتاوی ئـوین بـتـ ژوورـو
لـ و رـژـو رـشـبا شـ بـ من و تـ و
پـنجـرـی کراوـ دـفرـشـت

من و تـ پـکـو خـونمان بینی
ئـبن سیرین خـی پـی وتین
لـ شـقامـکی نارنجیدا پـکـدـگـن

لـ بن سـبـری دارگـلـاسی عیشقدـا دـمرن
لـ بـهـشتدا سـردـردـهـنـدـو

من و تـ لـ مـزرا دـا گوـمان روانـد
لـ ئاسمانـدا برووسکـمان چانـد
لـ دـدا خـشـویستیمان داکوتا
هـر خـشمان گوـ و برووسکـ و
خـشـویستی بووین

من و تـ بـ قـمـکی سوور
مـژووی بارانمان نووسیـو
ئـوـمان بـ نـوـکانی داهاتوو
یاداشت کرد
دـکرـت لـ هـناوی رـشی هـورـکدا
دـپـ بارانی سپی لـ دایک بـت

من و تـ
ئـو تا بلـیـمان رـنگ کرد
کـ خـشـویستی
خودا و شـیتان ئاشت دـکـتـو!
بـ کـتایهـنان بـ و رزی مردن و
رازاندنـوی بووکی ژیان
با دـست بـ ئـوینـو بگرین

من و تـ
لـ تـپـین بـ دـریای سـزدا
ملوانکـی مرواریی ئـوینمان هـنیـو
کردمان گـردنی رـژ خـمـکـکـانـمـو

من و تـ

ل هـ موو شو نـک د ناسر نـو
بـلـمـکان
بـ هـا تن لـ تـها یی
روو بار کان
بـ مـلـی پـچـوانـی شـپـل
ئاگر کان
بـ سووتان لـ کور ی غـریبی
“با کان
بـراکردن بـدوای تـمـنی با بردوو
باخـکان بـ ماچی ژوانـکا نمان
یـک یـک دـمانـسنـو

من و تـ لـو تی هـین
بـ لـزـتی رامووسا نـو دوو گیانین
بـ دزی تـها ییـو پـکـوین
ناوی یـکـتر لـسـر پـستی
بـستوونی توان نـو هـدـکـکـین

من و تـ پـیمانـان بـ یـکـتردا داو
هـر کات مـرگ پـلی منی گرت
تـ لـ ژیاندا زیندوو بمهـیتـو
ئـو پـیمانـان لـ دامـنی شیعـکدا
واژـکرد

من و تـ لـسـر ئـو رـکـوتین
هـر کاممان مردین
ئـویتر هاوسـرگیری بکات
من لـگـو فرمـسک و
تـش لـگـو یادگار ییـکانی من

من و تـ

لـسـر شـتـکـی تـریش رـکـکـوتـین
چـیـتر مـن، مـن نـیم
تـش، تـ نـیت
ئـمـ هـر یـک بـلـمـی عـاشقـین
لـ دـریـا چـی سـرکـشـیدا
سـو لـ دـدـین
